

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

PROPRIETATEA

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate.
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Spaimă de ruină.

În foile ungurești din Pesta e un vuet neobicnuit, un glas de spaimă, care strigă ușuraticilor și risipitorilor: Opriți-vă de pe povârniș, că ne putem trezi cu toții într-o prăpastie de-o fi vai și scrișnirea dinților.

Vuetul și vaetul vine din ușuratică umblare a conducătorilor dela mai multe bănci și corporațiuni ungurești, cu averea publicului incredințată lor.

După alte bancroturi de mai nainte, zilele acestea a urmat bancrotarea unei mari bănci din orașul *Sopron*: s'a perdut capitalul de 480.000 cor., fondul de rezervă de 300.000 cor., și hârtii de valoare de 300.000 cor., deci peste un milion cor! Cum? Așa, că în fruntea băncii stăteau oameni fără suflet și fără omenie, cari au făcut fel și fel de mișelii cu averea băncii. Fiind oameni cam fără averi, își dădeau lor și pretenilor lor împrumuturi de sute de mii, fără destulă chezeșie, ear' simțind perderile la bancă, au început a scrie fals (mincinos) în cărți, până acum li-s'a infundat de tot și au dat-o de mal.

O altă bancă ungurească din *Odorheiu*, bancrotează acum, cu un capital de 378.000 cor., și depuneri de 1 milion și jumătate cor.! Tot pentru reuștea celor din fruntea ei.

Episcopia reformată ardeleană, având epitrop de fostul ministru Bánffy, a băgat o sumă mare de bani în acțiuni de-ale unei societăți din Pesta, și a perdut deja 430.000 cor. din acelea, așa că biserica reformată (ungurească) din Ardeal, făcându-și budgetul pentru anul viitor, prevede o pierdere (deficit) numai pentru acest an de 85.000 cor.

Foaia «Bud. Hirap» din Pesta, înșirând toate aceste nenorociri, începe a bate gânduri mai bune în capul cetitorilor sei, arătându-le la ce îi va duce *ușurătatea* în umblarea cu averile,

apoi *luxul* cel nespus de mare ce îl fac mari și mici, și zice:

„Începând cu palatul regesc cel nou din Buda și cu noul parlament, până jos la castel și cârcimă, pretutindeni simțim fala umflată și facere de datorii.

„Statul ca și singuraticii, își dau silința *să se arate mai mult decât ceea-ce sunt!* Fiecare cheltuște mai mult decât are, face prin urmare datorii din lipsă, ori din pasiune.

„Zidirile funcțiunilor publice și locuințele private sunt aranjate cu lux. Articoliile de modă se aduc pe conturi scumpe! Jubilăm și banchetăm, facem carnaval și băi, cheltuim pentru cai, cărți de joc, facem alegeri de deputați cu muzică și cu șampaniă, apoi ne despărțim de lumea aceasta, dacă nu putem fugi la America“.

Și numita foaie zice mai departe, că nu se pot introduce alte moravuri decât prin revenirea la vechea *simplitate, prin păstrare*, prin mărginirea la numai cât ne e de lipsă, prin a nu urma pe cei avuți, a nu petrece dacă nu sunt bani, a nu face sport dacă nu e timp, — *căci cheltuirea peste puterile cuiva, lăudăroșia cu titluri și predicate, nu duce decât la înglodarea în datorii și la cădere finală.*

Iacă o voce ce se apropie mult de adevăr, care vrea să toarne apă rece pe înferbântatele capete a lumii de azi care risipește de pirăe, ear' dacă nu mai are de unde risipi, și e pus cumva risipitorul în o slujbă aproape de avere străină, jăfuește din aceea, și vin nenorocirile peste sute de familii.

Mulțumim lui Dumnezeu că la băncile noastre românești nu s'au simțit astfel de stări primejdioase, ci peste tot sunt conduse de oameni cu inimă pentru binele băncii însași, și prin asta pentru binele celor interesați la aceste bănci.

Incolo la singuraticii, durere, se vede încuibându-se *luxul* cel neertat și lipsa simțământului de *cruțare*.

Am zis repetit, și o zicem de

nou: Omule bun, muncitorule Române' bagă-ți în inimă și în minte hotărîrea, *a cruța* în fiecare zi ceva, ear' risipa și luxul a le ținea departe de căminul tău!

Atunci pe noi ne va feri D-zeu totdeauna a ajunge să ne văetăm de ce se vaetă azi ziarele ungurești: de bancroturi private și publice, cari pe lângă că sunt o nenorocire, sunt și o rușine pe capul poporului în sinul căruia vin înainte!

Cetiți și învățați.

Nici un om nu e atât de învățat ca să nu mai aibă de învățat câte ceva în ale sale. La economi încă e prea adevărată această vorbă. Știința descoperă zi de zi câte ceva nou în ale economiei, și fiecare econom, chiar din cei cu știință mare în ale economiei, are mereu de învățat și de probat ceva nou

Economii nostri români, să nu se supere dacă le spunem, că nici ei nu le știu încă toate, ba foarte multe din marile descoperiri ale științei în economie, lor le sunt cu totul necunoscute. De aceea bine fac dacă se silesc a învăța și ei tot mai mult din ce li-să propoveduește prin cărți și foi economice, căci precum se plătește știința bine în alți rami de vieată, tot așa bine plătitoare este ea pentru cel-ce și-o agonisește și în ale economiei. De vei vedea în zece locuri scris ceva despre aceeași lucrare economică, chiar despre simplul arat, cetește tot, că întrebare de nu te vei alege cu o învățatură nouă, pe care aplicându-o s'e-ți dee răsplată *sporindu-ți* venitele economiei. Și de această sporire avem azi neapărată trebuință, pentru-că, pe cum vedem peste tot locul, cu înmulțirea oamenilor, curțile, grădinile și peste tot moșiile mereu se restrîng. Din moșiile întregi de odinioară s'au făcut jumătăți, din jumătăți pătrare și din aceste fășii de pământ. Sunt mulți cari și acum

abia au o căsuță, curte și grădină; ear' alții nici atâta. Tocmai cum se cântă cântecul:

„Eu aveam odată dreaptă bogăție
Turme numeroase, casă și moșie,
Dar' regulamentul toate le-a schimbat
Și-astăzi plâng cu lacrimi timpul ne 'ncetat.“

Impuținându-se moșia, de obicei trebuie restrîns și numărul vitelor și altor animale de casă. Așa stînd lucrul, trebuie să căutăm chipuri și feluri de-a ne ajuta, pe cât se poate, în strîmtoarea, în care mulți am ajuns și alții suntem pe calea de-a ajunge.

Sunt multe, căile, pe cari trebuie să pornim pentru a ajunge la îmbunătățirea mijloacelor noastre de traiu.

Cea dintîi însă și mai sigur ducătoare la țintă este, fără îndoială, calea luminei. Mai deșteptați la minte fiind, vom trece mai cu înlesnire peste greutățile, ce se ivesc în număr tot mai mare în drumul nostru. Lumina minții față de nepricepere este întocmai ca lumina zilei față de nepetrusul întunec al nopții, și cine umblă întru lumina zilei, nu se va poticni.

Tocmai avînd plugarul pămînt puțin, el trebuie să-l știe lucra cât mai bine, pentru a scoate roadele dorite. Nu e de loc cu neputință a scoate din pămînt roade îndoite mai multe, și mai cu seamă nu e cu neputință a îndoii și întrei câștigul economiei peste tot. În alte țeri oamenii au ajuns de mult la bunăstarea, de care noi abia pomenim. Dar' acolo altfel se face lucrarea pămîntului, altfel economia vitelor, altfel cultivarea grădinilor, ș. a.

În lucrarea pămîntului fac întrebuintare de un număr mare de unelte și mașini, cari înlesnesc munca omului și vitelor, mărind totodată și câștigul. Pămîntul nu se lasă tot în al treilea an nelucrat, ca ogor, ci se samănă într'un anumit rînd cu ierburi de nutreț și bucate, fără a-i scădea în chipul acesta puterea roditoare.

Purtarea acestui fel de plugărie este împreună cu multe urmări bune. Și oamenii cu moșie puțină au puțină de-a ținea vite mai multe și mai bune.

În privința animalelor de casă, boi, vaci, cai, porci, galițe, ș. a. încă au apucat pe calea cea bună, prăsinde aproape numai soiuri alese, mari, frumoase, și de preț.

Nu mai puțin bine întocmită este cultivarea grădinilor. Pomi și legume fel și tel nu lipsesc din cea mai de pe urmă grădină. Ear' cu modul acesta

de purtare a economiei alte popoare, între cari și poporul săsesc din Ardeal, au ajuns la stare înfloritoare și dau mereu înainte.

Lucru firesc însă că la astfel de îmbunătățiri nu se poate ajunge numai așa din senin și fără opintiri, nu îndeosebi fără a ne lumina pas de pas în purtarea economiei

Tocmai de aceea nu trebuie să rămănem nepăsători la sfaturile bune și folositoare, cu ajutorul cărora putem face un pas înainte, fie în privința economiei câmpului, fie în a creșterii vitelor, fie în a pomăritului, ș. a. Căci cu cât plugarul va fi mai învățat, cu atât își va putea îndeplini mai cu folos multe sale datorințe și va ajunge la bunăstare și îndestulare.

ȘTIRI POLITICE

Dieta ungară.

Dieta ungară e convocată pentru ziua de 26 Octomvrie la Pesta. În dietă au intrat mulți deputați noi, și partidele se pregătesc să-și desfășure puterile. În partidul guvernului atîta oameni noi au intrat (vr'o 80), încât ministrul Széll abia știe cum să-și cuprindă, ca să-și facă pe toți să fie „fericiți“ a sta sub cărma lui.

Dieta se deschide încă în vechea casă, dar' în curînd va trece apoi în palatul cel nou, care a costat vr'o 20 de milioane floreni! Regele Carol când a fost, acum 5 ani în Pesta și l'a văzut, a întrebat cât a costat, ear' spunîndu-i-se că, înțeleptul rege a răspuns: *Scump!* La noi însă se zice: fie cât de scump, numai să fie de fală, că apoi bieții plătitori de dări ce zic, asta e lucru de-a șeptea mână...

Infrățiri slave.

Marele ideal al Rusiei e: să apropie tot mai mult de olaltă popoarele slave din Peninsula-Balcanică, pe Sârbi, Bulgari și Muntenegreni, cari deși popoare surori, trăesc cam ca «frații», hărăindu-se, ba chiar răsboindu-se. Bulgarii cu Sârbii știm că se bătură crunt, nu demult. Sârbii cu Muntenegrenii încă nu se au bine.

Acum par'că se vor schimba simțimintele; între Sârbia și Muntenegru e pe cale o îndulcire a legăturilor. Zilele acestea Sârbia a trimis un nou ministru al său pe lângă curtea prințiară din Cetinje (Muntenegru). Nikita,

principele Muntenegrului, primind pe noul trimis sârbesc, a zis că „e fericit de apropierea celor două popoare surori, și că această frăție nu va mai înceta, *deoare-ce împreunarea tuturor slavilor din Balcani, a ajuns a fi o trebuință arzătoare*“ (căci o arde pe Rusia să-și aibă pe toți uniți, în coastele despre miază-zi ale noastre!).

Trimisul sârb, Antonici, a răspuns, că Regele Sârbiei e asemenea fericit de această apropiere.

Știri agricole.

Starea sămănturilor.

După datele oficioase sosite la ministerul de agricultură, starea sămănturilor cu ziua de 15 Oct. n. este următoarea:

Ploile din jumătatea primă a lunii Octomvrie au priit sămănturilor de toamnă. Ici-colo șoarecii și insectele au făcut pagube, dar' rîcindu-se acum temperatura, inimicii sămănturilor vor peri.

Recolta cucuruzului în partea cea mai mare a țerei a fost mulțumitoare, calitativ încă a fost bună, ba unele locuri foarte bună.

Recolta cartofilor încă a fost mulțumitoare.

Recolta steclelor de zahăr și de nutreț a fost mijlocie. Lipsa de nutreț deja se simte de pe acum pe unele locuri. În alte părți izlazarile în urma ploilor au otăvit din nou.

Culesul de vii în cele mai multe locuri se făcea la acest dat (15 Oct.) și în general recolta viilor e mai bună ca anul trecut.

Recolta poamelor a fost cam slabă.

AGRICULTURA

Lucrări de toamnă la grâu și sîcară.

După grăpatul locului și după astuparea sîmînteii plugarii ar trebui să tragă brazde de scurgere, cari fac foarte bune servicii în anii ploioși, și cu deosebire pe timpul când se topește zăpada. Ele se trag în josul locului și de câte-ori se înfundă, trebuie desfundate cu sapa ori arșul.

În toamnele lungi și frumoase, și când sămăntul s'a tăcut de timpuriu holdele se desvoaltă cu îmbeșugare,

astfel că ele trebuie pășunate până nu va ninge. La din contră ar putea să putrezească sub zăpadă.

Pășunatul holdelor însă adesea se face fără a ținea samă de anumite cerințe neapărat de lipsă.

Anume: pășunatul se se face numai pe timp frumos, și fiind pământul svântat ori înghețat. Să se lase la pășune mai ales animale mărunte, cu deosebire oile.

Trebue mai departe îngrijit ca, în trecerea lor peste holdă, animalele să rețeze numai vârful și foile, nicăiri însă să nu roadă inima holdei până la rădăcină, nici să nu tăbărască asupra pâlcurilor cu holdă mai tină — ceea ce animalele fac foarte bucuroși — pricinuind mari stricăciuni.

Unii în loc de a paște holdele prea îmbelșugate, întrebuintează coasa, cu care le rețază numai vârful. Această lucrare o pot săvârși numai oameni avea îndemânateci.

Cei mai mulți însă amână pășunatul până primăvara, când el adesea devine de prisos, sau că să îndeplinește atunci, firește pe timp frumos, și fiind locul bine svântat.

Cele zise privitor la sămănăturile de grâu se potrivesc și la săcări. Brezdele de scurgere fac bune servicii și holdelor de săcară. Pășunatul acestor holde când ele sunt prea îmbelșugate, se face întocmai ca și a holdelor de grâu.

Lucrările de toamnă pentru locurile de cucuruz.

Nu e vorbă, lucrările obicinuite pe seama cucuruzului sunt destul de multe și grele. O arătură, două săpături, culsul și celelalte dau plugarului destul de lucru. Totuși, aceste lucrări, din ce merge, sunt tot mai puțin îndestulitoare; căci, înmulțindu-ne, trebuie să producem tot mai mult și mai bun. Spre acest sfârșit ni-se impune ca un ce neapărat trebuincios să dăm pământului o arătură toamna și alta primăvara, cu prilejul sămănăturii. Ear' pentru a ne înlesni lucrul și împuțina cheltuelile, să ne agonisim mașini de sămănat și săpat.

Americanii ară pământul pe seama cucuruzului întocmai ca și pentru grâu, adică de trei ori. Intâia arătură o fac prin Septembrie, și numai la adâncime de 10—15 centimetri. A doua arătură la adâncime de 25—30 cm. O fac în Octombrie sau Noembrie. Peste iarnă

pământul este astfel supus înghețului și gerului în brazdă, dirigându-se neșpus de mult. Dar', dacă ei lucră pământul cu atâta îngrijire, roadele ce ei adună încă sunt neasămănat mai îmbelșugate decât ale noastre.

Cucuruzul este o plantă puternică, care cere un loc bine lucrat și gunoit. Și apoi noi nu cultivăm numai cucuruzul singur, ci printre el câte de toate: bostani, crumpene, fasole, cânepă ș. a. Tocmai de aceea locul trebuie lucrat și gunoit cât se poate mai bine; îndeosebi arătura de toamna să nu-i lipsească.

Dacă arătura s'ar face de cu toamnă, primăvara ar putea fi de ajuns și numai o bună grăpare sau o arătură la suprafață pentru înlăturarea pirului și buruienilor, cum și pentru facerea țărinei trebuincioase la acoperirea sămânței.

Dar într'un pământ arat de toamna sămănatul se poate face mai de timpuriu, ca într'unul arat primăvara, și săpatul încă se înlesnește foarte mult.

Locul pe seama cucuruzului de regulă trebuie gunoit, pentru-că această plantă cere un pământ bogat. Gunoiul poate fi proaspăt sau bine dospit. În urma gunoiului proaspăt însă cucuruzul este năpădit în măsură mai mare de tăciune.

O treabă foarte bună fac acei plugari, cari pot gunoi de cu toamnă. Anume: gunoiul ar trebui cărat în ajunul aratului de toamnă, în Octombrie sau Noembrie, când se împrăștie pe dată, punându-se sub brazdă.

Arătura de toamna trebuie să fie adâncă.

ROMUL SIMU

Lucrările de toamnă pe sama mazărichei.

Mazărichea este o plantă prețioasă de nutreț. Și — precum am spus și cu alte prilejuri — ea devine și mai prețioasă prin împrejurarea, că se poate sămăna în locul ogorului sterp, care pentru poporul nostru nu aduce nici un bine, ci lipsă și nevoi. Pentru aceea am stăruit și stăruim, ca să se sărăscă obiceiul de a lăsa o parte a hotarului tot*la al treilea an ogor sterp.

Mazărichea pregătește bine locul pentru ori-ce plantă. Astfel în urma ei grăul isbutește tot așa de bine ca și când locul ar fi fost lăsat ogor. Ear'

pe deasupra plugarul agonisește nutreț mult și bun, cu al cărui ajutor poate ținea și vite mai multe și mai bune, totodată poate produce gunoiu mai mult, și prin aceasta și prin vite își poate spori venitele și poate înainta în bunăstare.

Mazărichea nu e prea simțitoare față de plantele după cari o sămănam. Nici din lipsa de gunoiu nu tânjește ca alte plante.

În locurile unde a fost în anul acesta cucuruz, mazărichea isbutește cât de bine în anul viitor, și totodată pregătește de minune locul pe sama grăului, ce trebuie sămănat de acum într'un an; astfel ca locul să nu mai rămână ogor.

Pe sama mazărichei pământul se ară odată sau de două ori. Lucrul cel mai bun îl facem dând prima arătură acum de cu toamnă. Pregătind locul acum, fie și numai prin o bună arătură, în primăvară am avea numai să o sămănam.

Dacă locul ar fi sărac, și ar avea trebuință de gunoiu, aceasta i-se poate da în această toamnă.

Mazărichei de nutreț gunoiul îi prieste; mazărichei de sămăntă însă gunoiul nu-i face bine, pentru-că îi pricinuește căderea.

În scopul gunoirii se recomandă mai ales îngrășemintele artificiale (măestrite), și anume pentru pământurile năsiptoase se recomandă făina de oase și așa numitele suprafosfate, ear' pentru locurile lutoase și bine încheiate varul nestîns și gipsul.

Peste tot pentru a face o cultură mai bună și împreună cu mai mult venit este neapărat de lipsă, ca frații plugari să înceapă a o mai rupe cu obiceiurile ruginite ale trecutului. De aceea, gândiți-vă mai înadins încă de pe acum la cultura mazărichei, și gunoiți și faceți arăturile de toamnă spre acest sfârșit!

Dela brazdă.

POMĂRIT

Ingrășeminte pe sama pomilor.

Cele mai potrivite îngrășeminte pentru pomi sunt: *compostul și udul animalelor.*

Compostul este, cum am spus și cu alte prilejuri — o amestecătură de toate felurile de gunoiu provenit dela animale, și anume: dela vite, cai, porci,

galițe, porumbi, ș. a., amestecat cu cenușe și var, cum și cu excremente omenesti și celelalte materii aruncate din casă și bucătărie. Materiile aceste se adună și mestecă la olaltă în o groapă anume spre acest sfârșit. Ele se udă din când în când cu ud animalic și se lasă să putrezească împreună barem timp de 3 luni. De sine se pricepe, că udul trebuincios este a se aduna și el în o groapă zidită în apropierea grajdului, sau în cutare bute sau alt vas.

Acest ud este un îngrășământ prețios și pentru alte plante.

Timpul cel mai potrivit pentru îngrășarea pomilor cu compost este toamna și iarna, anume din Octomvrie până în Martie.

Ear' îngrășarea pomilor cu ud animalic se face primăvara, din Martie până în Iunie. Pentru-ca udul să fie și mai nutritiv, se amestecă în el var, cenușe, ghips și făină de oase.

Compostul trebuie pus în gropi adânci, cam de 40—50 cm., adecă de o lopată și jumătate; potrivit ca gropile aceste să fie făcute, nu în nemijlocită apropiere de trunchiul pomului, ci acolo unde se sfirșesc capetele crenșilor, adecă, cum am zice, sub streșina pomului; pentru-că rădăcinile încă se întind atât de departe în laturi ca și coroana, ear' gunoiul trebuie să fie chiar la capetul rădăcinilor subțiri, adecă a mustețelor.

F O I Ț Ă

A voi și a putea.

— Din nemțește —

„Vai“, oftă în sine Ana Markham, când a închis cartea, ce cetise — istoria unei misiuni în Madagascar — „cum ași fi dorit din toată inima să pot face și eu ceva pentru Christos“, și apoi Ana s'a adâncit în gânduri. Ea își zugrăvi în minte, cum ar învăța pe păgânii din India, sau în cutare stațiune îndepărtată din Africa, unde încă n'a răsunat cuvântul evangheliei. Ea își închipuia, cum, aproape fără nici o părere de rău, își ia rămas bun dela pretenile sale, pentru a îndura toate ostenețele unei vieți în scopul întoarcerii păgânilor la creștinism, își închipuia cum ar răbda primejdiile înfricoșatelor friguri, ale fearălor sâlbatică și ale per-

La facerea gropilor trebuie încungiurată cu deosebire vătămarea rădăcinilor mai groase, cari își vin mai anevoie în fire decât cele subțiri. Gropile se fac unele de altele în depărtare de un metru.

Gunoirea în apropierea trunchiului ajută numai pomilor tineri, ale căror rădăcini subțiri nu s'au extins în mare depărtare; pentru pomii bătrâni însă acest mod de gunoie nu e de nici o treabă.

Invățământ.

Ocupațiunea copiilor afară de școală.

— In atențiunea mamelor. —

Fie din cauza ocupațiunilor, fie din nebăgare de samă, dar' am avut ocaziune a mă convinge, că unele mame socot, că dacă și-au trimis copiii la școală, toată grija lor a încetat, și din minutul acela numai dascălii au să se ocupe cu ei. Nu mai țin cont când vin dela școală, când trebuie să se ducă, când e timpul să fie copiii în școală și când acasă?

Chiar și copilul cel mai bun, când e lăsat așa în știrea dascălului și a lui Dumnezeu, devine ulițarnic, leneș, și fără nici o rânduială, ș'apoi cu un copil, care e lăsat în voia lui, năcazul învățătorilor e înzecit, ba une-ori pe lângă cea mai mare bunăvoință nu poate arăta cu el nici un spor. Acum cine e de vină? Părinții astorfel de

secuțiunilor (goanelor), îndeosebi ale celor din urmă. Ana își gândea, cum ar răbda foame, închisoare și ori-ce chin pentru credința sa. Dênsa a ajuns atâta de departe în istoria suferințelor ce și-le zugrăvise în minte, că în sfârșit e dusă la moarte, și că pe ucizătorii săi voia să-i ierte la cea din urmă răsufare, — când mamă-sa o strigă din odaea vecină.

Privirea cea încântătoare a perit într'o clipă din fața Anei, și a devenit posomorită. «Vai, sufletul meu», zise ea în sine, »nici o clipă nu pot fi singură.»

Aruncă apoi cartea și se duse la mamă-sa.

»Ce poștești?» zise ea cu o voce nu prea cuviincioasă.

»Ași dori, să mergi pe dată la doamna O'Hara de peste drum, să-i duci amiaza, care Catarina tocmai i-a

copii se înțelege numai decât aruncă vina asupra dascălului. „Avem dascăl rău, că pruncu nostru nu face nici un spor!“ așa zic atunci părinții.

Datorința învățătorului e: In timpul prescris de mai marii școlilor, să fie în școală, să explice elevilor lucruri frumoase, pe cari le află și scrise în cartea lor, dar' ca să învețe mai ușor, învățătorul le explică, apoi rind pe rind ascultă și întrebă Deci învățătorul are numai: 1) să explice, 2) să întrebe, 3) să se îngrijască de rânduială în școală, și de purtarea bună a elevilor în școală.

Afară de școală învățătorul nu mai e responsabil ce fac elevii.

In timpul liber dară, cine le poartă de grije? Din o sută poate un copil să fie dăruit dela natură cu îndemnul spre bine, și cu tragere de inimă spre ce-i frumos, ceialalti toți au înclinare la nebunii și lucruri rele, ba e destul să fie unul rău în școală, și acela duce pe toți cei-ce nu sunt controlați când trebuie să fie acasă.

De aceea este o datorință a mamelor, ca să se îngrijască de copii, că aceia îndată-ce vin dela școală, să nu stee pe uliță cu copii răi, ci să vină la timp acasă, unde după-ce s'a jucat sau a odihnit, să iee cartea la mână, și să învețe lecția primită în școală.

Am spus mai sus, că învățătorul numai explică și întrebă, așadar' elevul ca să știe răspunde trebuie să-și învețe lecția acasă, căci învățătorul nu

gătit'o; și Ană, dacă poți, ajută femeii bolnave, și fă-i patul!»

»Vai, mamă,« zise Ana, »nu pot să merg la doamna O'Hara, pentru-că casa-i este atât de murdară și grețoasă.»

»Dênsa e o femeie bătrână, și de tot singură«, răspunse mamă-sa mai mult sau mai puțin supărată, »dênsa nu e acum în stare să se ajute singură și e datorința vecinilor săi a o ajuta și îngrijii, până se va reînsănătoșa.»

»Dênsa ar fi putut să meargă în spital, unde ar fi îngrijit'o surorile de caritate (călugărițele).

»Precum tu bine știi, ea nu voește să meargă, și ea știe pentru-ce nu merge, și crezi tu, că surorile de caritate ar îngrijii-o mai cu plăcere, decum ai îngrijii-o tu?»

»Eu nu mă duc,« zise Ana foarte mâhnită.

»Mătușe, mă duc eu«, zise dom-

fie dintre cele mai reușite reviste literare, și vrednică de îmbrățișarea călduroasă a tuturor familiilor române.

Numărul 1 aduce poezia „Pacé” de G. Coșbuc, apoi poezii de Elena din Ardeal, Maria Cunțan, St. Iosif, Z. Bârsan, Stans, etc., apoi nuvele îngrijite și critici literare de G. B. Duică, un studiu de I. Chendi, etc.

Lipsa unei atari foi am simțit-o demult, dela încetarea revistei „Vatra” și „Vieța.” Salutăm cu căldură noua revistă, și pe iubitorii de literatură dela noi îi îndemnăm a o abona pentru familiile lor. Costă 14 cor. pe an, ear' pentru învățători numai 8 cor. Apare în fiecare săptămână. Deci: și bună și iettină și ieșind destul de des!

In Mesentea (tractul A.-Iulia), s'a ridicat, după-cum am mai scris, o prea frumoasă școală nouă, prin stăruințele bărbătești ale tinărului paroh V. Oțoiu. Din prilejul sfințirii școlii s'a dat o mică petrecere și atât festivitatea de sfințire cât și petrecerea, precum am scris și noi în nr. 32, au reușit foarte bine. Au rămas în favorul școlii peste 145 cor. venit curat. S'a publicat în foi numele celor ce au binevoit a contribui întru ajutorarea școlii. Acum dl preot V. Oțoiu ne roagă să publicăm, că părintele Ilie Popovici din Șibișel încă a binevoit a trimite ulterior 4 cor. ca contribuire a d-sale în favorul școlii din Mesentea, pentru-ce par. Oțoiu îi aduce călduroasă mulțumită în numele credincioșilor săi.

Intunecime de lună. Duminecă în 27 Oct. n., în ziua de sf. Paraschiva, vom avea o întunecime parțială de lună. Luna începe a se întuneca la 3 ore 31 minute timp medeo-european, la 4 ore 21 minute întunecimea ajunge maximul și finește la 5 ore 11 minute. Intunecimea aceasta se va vedea în America-de-Nord, în Australia, Asia, Oceanul-Indic, în partea cea mai mare din Ostul Europei și în regiunile polare. La noi luna plină răsare în aceea zi la 4 ore 12 minute după amiaz.

Petroleul în Ardeal. Se scrie din Budapesta că în curând se va forma o societate pentru exploatarea *isvoarelor de petrol*, descoperite în *Poiana-sărata* și în comitatul Treiscaune. Pe un teren de vr'o 10.000 hectare se crede a se găsi isvoare de petrol.

Controla pentru honvezi este ăstan în 7 Noemvrie în Orăștie, la casa orașului. Avis celor ce sunt rezerviști la honvezi și n'au fost ăstan chemați la deprindere de arme. (Cei cari au fost la deprinderi, manevre, nu au să se prezinte).

Vânzare de mărfuri la tirgurile de vite. Ministrul de comertiu a îngăduit ca la tirgurile de vite să se poată vinde și lucruri făcute de rotari. Vânzarea de lucruri de-ale curelarilor, funarilor și țoale de cai au fost slobozite de mai nainte.

„**Infernul**” lui Dante, traducere în versuri de G. Coșbuc, se găsește pus sub tipar.

Genialul nostru poet, după-ce a prefăcut în comoară a literaturii românești „Eneida”, opera măiestrului antichității, ne va da acum și epeea celui mai mare poet al Renașterii.

Ciuma în Constantinopol. Patru casuri de ciumă, din cari unul mortal, s'au declarat într'o familie. Un mut de pe un vapor francez, care venea dela Smirna, a fost atins de ciumă. El a fost transportat la spitalul francez, după cererea oficerului sanitar. Măsuri de precauțiune au fost luate.

Export de fructe din România. În urma intervenirii guvernului român, Rusia a deschis importul legumelor și fructelor din România prin frontiera dela Sud-Vest. Se știe că de un timp Rusia, bazându-se pe art. 4 din regulamentul acelei țeri, pentru combaterea filoxerei, oprise importul fructelor și legumelor din România.

Ghioi ghicitoarea mea... În o foaie românească „literară”, cetim următoarea noutate, care e un mărgăritar de stil. O tipărim întocmai:

„*In comuna Șomfalău.* În 11 a l. c. au purtat gendarmii pre un individ Ungur, de acolo, Pásztor N. numit; de-alungul satului, pre motivul că acel individ ar fi având bani falși, și voind să se constate, că la câți omeni a dat el bani falși, pre cari în 10— a l. c. au cumpărat omeni gâsce din Lechința, cu care ocașiune eși la ivelă, că banii sunt falși, de ore ce o muiere din *Bighiu*, care a vândut gâscele a fugit după Șomfăleni, pre cari ajungându-i

în *Serețel*, le-a luat gendarmii gâscele cari au fost cumpărate pre bani falși”.

Așa apoi să nu ne mirăm că mai ales frații din România fac haz de limba noastră „ardelenească”.

Povețe.

Când este iertat a lăsa gunoiul împrăștiat pe loc, și când nu?

Plugarii săvârșesc o greșală din cele mai mari lăsând gunoiul grămadă pe loc timp mai îndelungat. Gunoiul trebuie împrăștiat îndată, după-ce a fost dus în câmp. O întrebare foarte însemnată este următoarea: cum e mai bine: să punem gunoiul împrăștiat numai decât sub brazdă, ori să-l lăsăm timp mai îndelungat împrăștiat pe loc?

Lăsarea gunoiului împrăștiat se recomandă pentru acele locuri, cari n'au suprafața de loc înclinată. În această împregiurare: gunoiul îi servește pământului ca un fel de acoperământ. Pământul este umbrat și se împărtășește de toate bunătățile, ce le aduce cu sine această umbră. El are neîntrerupt o umezeală potrivită și temperatura (căldura și frigul) nu fac asupra lui schimbări repezi și păgubitoare. Pământul se descompune mai bine și mai de grabă și prin aceasta el își câștigă adevărata putere trebuincioasă pentru desvoltarea plantelor. Mai departe trebuie a se lua în samă, că materiile topicioase ale gunoiului, prin ploaie și zăpadă, pătrund și se împart mult mai potrivit în pământ, decât prin punerea numai decât sub brazdă. Împrăștierea gunoiului peste o pătură subțire de zăpadă sau peste pământul înghețat se poate face fără a mai sta în chibzuirii.

Din contră: punerea pe dată a gunoiului sub brazdă trebuie să se facă la toate locurile cu suprafață cât de cât costișe; de asemenea și la locurile mai ușoare, cum, s. p., sunt cele nesi-poase, ș. a.

Din însărcinarea „Reuniunii Economice”: Editor și redactor responsabil: Ioan Moța.

1244—1901. végreh. szám.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Közhirre teszem, hogy a dévai kir. törvényszék 1901. évi 5244 számú végzése következtében Dr. Draia Eneas ügyvéd által képviselt „Ardeleana” pénzügyintézet javára, Guga György s. t. elleni.

600 kor. s járulékaik erejéig foganatósított kielégítési végrehajtás útján le foglalt és 2600 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák és széna nyilvános árverésen eladatnak.

Ezen árverés a dévai kir. járásbiróság 1901. évi V. 1027 számú végzése folytán 600 kor. tőkekövetelés, ennek 1899. évi november hó 5. napjától járó 6% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódij és eddig 73 kor. 95 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig M.-Solymoson alperesek lakásán leendő eszközésére 1901. évi november hó 5. napjának délutáni 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Déván, 1901. évi október hó 20. napján.

Schuster Vilmos,
kir. bir. végreh.

6149—1901. tkvi. szám.

Árverési hirdetmény.

A hátszegi kir. jbiróság mint tkvi hatóság Mosotka Anna férj. Mosotka Sztáncsuné kimpulujnyági lakos. Hosszu Ferencz ügyvéd által képviselt végrehajthatónak özv. Sztáncsu Péterné szül. Dregics Éva és Sztáncs János a Péteré kimpulujnyági lakosok végrehajtást szenvedők elleni ügyében közhirrre teszi, hogy végrehajthatónak 2482 kor. tőke, 186 kor. 30 fill. eddigi megállapított per és végrehajtási, valamint a jelenlegi 30 kor. és a még felmerülendő költségek iránti követelése kielégítése végett özv. Sztáncsu Péterné szül. Dregics Éva és Sztáncs János a Péteré végrehajtást szenvedőnek a dévai kir. törvényszék, puji kir. jbiróság területéhez tartozó Kimpulujnyág községi 6 sztjkvben A. † 2—23 rsz. a foglalt ingatlanokból Sztáncs Péter után örökölt az egésznek $\frac{1}{4}$ -ed részét képező jutalékát az 1. rsz. és egészben, valamint Sztáncs János a Péteré nevén álló, a 151 és 152 sztjkvben foglalt ingatlanokra, vonatkozólag kereszttül vitt legelő és erdő szabályozás folytán kapott, a kimpulujnyági 312

sztkvben lévő A † 1 rsz. alatti 40/1600 részesekből $\frac{1}{2}$ rész jutalékát, a kimpulujnyági 372 sztjkvben A. † 1 rsz. alatti 40/800 rész jutalékát rendszámonekenti részletekben az egyidejűleg a kibocsátott árverési feltételekben részletezett* összesen 1707 kor. 5 fillért tevő kikiáltási árban az 1901. évi december hó 3-ik napjának d. e. 10 órákor Kimpulujnyág község házánál megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek esetleg a kikiáltási áron alul is el fogja adatni.

Árverelni szándékozók tartoznak bánatpénzül az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy annak előzetes birói letétbe helyezését tanúsító szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételár felerészét az árverés jogerőre emelkedése napjától számított 30 nap alatt, a másik felerészét pedig ugyanazon naptól számított 60 nap alatt az árverés napjától járó 5% kamataival együtt szabályszerű letéti kérvény mellett, a hátszegi m. kir. adóhivatal mint birói letétpénztáránál befizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Hátszegen, 1901. augusztus 25-én.
A kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Tulván,
kir. albiró.

1216—1901. végreh. szám.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY

Közhirrre teszem, hogy a szászvárosi kir. járásbiróság 1898. évi Sp. I. 173 számú végzése következtében Dr. Draia Eneas ügyvéd által képviselt »Ardeleana« pénztintezet javára, Popa Angyel s. t. elleni 400 kor. s járulékaik erejéig foganatósított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1380 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, lóvak és kukuricza nyilvános árverésen eladatnak.

Ezen árverés a dévai kir. járásbiróság 1901-ik évi. V. 1515 számú végzése folytán 400 kor. tőkekövetelés, ennek 1895. évi november hó 4. napjától járó 8% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódij és eddig 21 kor. 90 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig Vormagán alperesek lakásán leendő eszközésére 1901. évi november hó 5. napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és

ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Déván, 1901. évi október hó 20. napján.

Schuster Vilmos,
kir. bir. végreh.

1387—1901. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Közhirrre teszem, hogy a szászvárosi kir. járásbiróság 1900. évi Sp. 227 számú végzése következtében Dr. Draia Eneas ügyvéd által képviselt »Ardeleana« javára, Magda Iuon I. Zacharie elleni 54 kor. s járulékaik erejéig foganatósított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 230 koronára becsült következő ingóságok, u. m. szarvasmarhák és széna nyilvános árverésen eladatnak.

Ezen árverés a dévai kir. járásbiróság 1901-ik évi V. 1199 számú végzése folytán 54 kor. tőkekövetelés, ennek 1897. évi május hó 14. napjától járó 8% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódij és eddig 33 kor. 60 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig Vormagán alperesek lakásán leendő eszközésére 1901. évi november hó 5. napjának délelőtti $\frac{1}{2}$ 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Déván, 1901. évi október hó 26. napján.

Schuster Vilmos
kir. bir. végreh.

Preluare de cafenea și ospătărie.

Am onoare a aduce la cunoștință on public că **cafeneaua și ospătăria** aflătoare în casele **Casinei maghiare** am preluat-o și cu ziua de **5 Octomvrie n. a. c. o am deschis.**

Vinuri excelente, I-a calitate de bere a firmei Dreher, așa numită „Coroană“, culina cea mai bună, serviciu prompt și prețuri moderate.

Prin toate acestea sperez, că voiu câștiga bunăvoința on. public, pe care îl rog pentru binevoitorul sprigin.

Cu toată stima

2—3

Anton Sklenarik,
cafetier și ospătar.

Din culina mea mă îngrijesc și de vipt, atât în ospătărie cât și în afară.

Emerik M. Kovátsik

(Orăștie, Hotel-Central)

— s'a reîntors chiar acum din călătoria de cumpărări, aprovisându-și și completându-și magazia sa cu articli pentru trebuințele zilnice și de saison în mod și măsură extraordinară.

Prețuri foarte reduse!!!

pentru stofe de vestminte pe seama doamnelor, barchete, casane, flanele și m. a.

Să trage desoebit luarea aminte la marile partii de felurite sorte de pânzării cu prețuri peste măsură moderate și ieftine.

Manufacturi, marfă curentă și bumbăcărie în mare și în mic.

Insemnate cumpărări de prilej!!! 2—3

Unica vnzare de liliom (chifon) vestit în lume!!!

1377—1901. végh. szám.

Árverési hirdetés.

Közhirre teszem, hogy a dévai kir. törvényszék 1901. évi 6572 számú végzése következtében Dr. Draia Eneas ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ javára, Filemon Szimeon elleni 700 kor. s járulékai erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján le foglat és 3700 koronára becsült következő iratok, u. m.: szarvasmarhák, kukuricza, széna és buza árverésen eladtnak.

Árverés a dévai kir. járásbiróság 1901. évi V. 1243 számú végzése folytán 700 kor. tőkekövetelés, ennek 1. részét márczius hó 26. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig 92 kor. 40 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig Vormagán leendő eszközlésére 1901. évi november hó 5. napjának délelőtti 11 órája határ-

időül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, hecsáron alul is el fognak adatni

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Ezen árverési hirdetés költségei 3 kor. 40 fill. tesznek.

Kelt Déván, 1901. évi október hó 20. napján.

Schuster Vilmos,
kir. bir. végrh.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Capital social: cor. 500.000. Fonduri de rezervă: cor. 330.000

(92) Depuneri: peste cor. 2.000.000. 35—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

1) acordă împrumuturi cu interese de 80/0;	4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 1/2, ear' dela corporațiuni culturale cu 60/0;	5) arândează și exarândează realități;
3) cumpără și vinde realități;	6) cumpără și vinde efecte publice;
	7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1901.

Direcțiunea.

„Minerva“

Institut Tipografic

Orăștie.

☆ Circulare ☆
& preț-curenturi

Note, Bilete de vizită
după plac și cerere
Registre și imprimare
Anunțuri, Compturi și Adrese.
Bilanțuri etc. etc.

Se recomandă a
executa
următoarele :

Opuri, Broșuri și Placate
Bilete de logodnă și cununie
Carte și epistole

Această tipografie e. provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, e pusă în pozițiune de a pute executa ori-ce comandă prompt și cu cea mai mare acurateță!

Comande
din afară se efectuesc
repede!